

DUFANIE (83) *sb n*

-f- (55), -ff- (25), -ph- (3).

a jasne, e pochylone.

sg *N* dufani(e) (13). ◇ *G* dufanią (9). ◇ *D* dufaniu (1). ◇ *A* dufanié (50); -é : -e *OpecŻyw* (2 : 1), -e) (47). ◇ *I* dufani(e)m (3) *RejPs*, *RejAp*, *RejPos*, dufanim (3) *RejKup*, *KrowObr* (2). ◇ *L* dufaniu (2). *pl N* dufani(a) (1). ◇ *A* dufani(a) (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI w. s.v. ufać.

1. Pokładanie nadziei, ufność, wierzenie, zaufanie; *fiducia*, *fides* *Mącz*, *Cn* (74) :

a. W stosunku do Boga: mieć mocne przekonanie, wiarę w Boga, pewność zbawienia; niewątpienie w łaskę bożą (53) : *A* my ktorzychmy pilni przebywania wzebraniu tem zwielkiem duffaniem miefkamy *RejPs* 71v; *LubPs* T2; *KrowObr* 212 [2 r.]; Błogofławiony tho mąż ktorego duffanie [*spes*] iest imię Páńkie *Leop Ps* 39/5, 1.*Par* 17/25, *Tob* 4/12, *Prov* 21/22, *Hebr* 3/6; *BibRadz Is* 36/4; *ArtKanc* F13v.

dufanie w kogo (1): pierwsza wiara iest [...] duffanie/ [...] w Pána Iezu Krytá Syná Bożego *KrowObr* 142v.

dufanie w kim, w czym (26): Sędzia wezrawszy nań/ niedla iego złości albo załvgi/ ale dla swoiei dobroci/ y obietnicze/ y też dla dośtatecznego dufania/ winnego człowieka/ w iego miłofierdziv/ y łafce/ nie iedno, że mv onę winę odpvcza żywotem darvie/ ale go też fobie wezmie za Syna fwego przywłażczzonego *SeklWyzn* b3; *KromRozm II* ev. *Cf* »mieć dufanie«, »dufanie pokładać«.

W charakterystycznych połączeniach: dufanie nieomylnie, stałe, uprzejme, wielkie (4), wszystko (4), zupełne.

Zwroty: »mieć dufanie« [w tym: w kim, w czym (16), o kim (1)] = *habere fiduciam* *Vulg* [szyk zmienny] (20): Tedy wielkie dufanijé będzie miał vbogi ij pokorny a będzie sie lękał władzie pyśny. *OpecŻyw* [192], 44, 55; *TarDuch* A2v, A6; *WróbŻołt* 10/2; żadny ftrách ná nas nieprzydzie gdy będziemy mieć duffanie wtobie. *RejPs* 69v; *RejKup* q6, v4v; Rátuy nas Pánie Boże náłz ábowiem w thobie á w imieniu twoim máiac duffanie [*in tuo nomine habentes fiducia*]/ wyśliłmy przeciwko temu mnoŃtwu. *Leop* 2.*Par* 14/11, 2.*Par* 20/20, *Iob* 39/11, *Sap* 3/9, *Is* 18 arg, 57/13 (11).

»dufanie pokładać (a. kłaść, a. położyć) [w kim, w czym]« [szyk zmienny] (8): Thu wŃzyłtko thwoie dufauie [!] Wczim inem kladziez niewpauie [!] *RejKup* Qv, r5v; W iego obronie (lanowey) pokładamy duffanie/ y wybawienie/ ratz nas Krytufowi zálećić twoimi modlitwami. *KrowObr* 168v, 215, 215v, 241; *Leop* 2.*Mach* 8/18; *RejPos* 130.

»nie tracić dufania« (1): Przetofz nietráćić dufania wálŃwego [*nolite itaque amittere confidentiam vestram*]: ktore ma wielką odpłatę. *Leop Hebr* 10/35.

Wyrażenia: »dufanie w (Panie) Bodze, Panie, Panu, Panu Bogu, o Panu, o Panie« [w tym: dufanie mieć (8), pokładać (3)] = *confidere a. credere in Domino, fiduciam habere in Deo* *Vulg* [szyk 13 : 5] (5 : 4 : 3 : 3 : 2 : 1): *OpecŻyw* 55; wŃtały oczy moje gdy dufanie mam wpanie bodze [*dum spero in Deum meum* *Vulg Ps* 68/4; gdy mam nádzieię *Wujek*] *TarDuch* A6, A2v; *WróbŻołt* 10/2; *RejKup* q6, r5v, 12, v4v; *KrowObr* 215v; A mam tho duffanie [*confido*] w Pánie/ że y łam przydę do was w rychle. *Leop Philipp* 2/24, 2.*Par* 20/20, 2.*Mach* 8/18, 1.*Thess* 2/2; *RejAp* 43; *RejPos* 131v, 132v

marg; Do Nádzieie przybędzie wnet Státeczna mył/ á nieomyłne dufánie o Pánu łwoim. *RejZwierc* 127v; *SkarŻyw* [282].

»wierne dufanie« (4): *RejKup* f2, v4v; też tu nie mowi Prorok/ ktho będzie kurzył/ kropił/ kądził/ [...] iż będzie w obronie Pánłkiey/ ále tylko ten kto z wiernym dufánie położy w nim vprzeymą nádzieie łwoię. *RejAp* 6v, 43.

Szeregi: »nadzieja, (i, abo) dufanie« [szyk 2 : 1] (3): *RejKup* r5; W boiáźni Pánłkiey duffánie możności: y łynom iego będzie nádzieiá [in timore Domini fiducia fortitudinis, et filii eius erit spes]. *Leop Prov* 14/26; *RejPos* 130.

»wiara i (a) dufanie« [szyk 3 : 2] (5): Tu bacž dółtoynołtz a motz wiary a dufaniá. *OpecŻyw* 43, 44, 55; *RejPos* 131v; O wielka wiárá y dufanie P. Bogu/ y bez wymowki połłuzieńłtwo: przetołz nie dářmo łię oycem wiernych włzytkich zowie. *SkarŻyw* [282].

b. *W stosunku do ludzi, ludzkiego działania* (13) : Wynidzie z niego [człowieka, który dufa w człowiece] dufza/ á on łie w ziemię łwoię obroci á w on więcz dzień zagińá włzythki ich myłli. [...] myłli, to ięłt dufania takie. *WróbŻołt* vv; *SarnStat* 1020.

Zwrot: »mie(wa)ć dufanie« [w tym: w kim (1), o kim (1)] (2): Ieden káždy niech łie łtrzeże bliźniego łwego/ á w żadnym bráćie łwoim/ niechay niemiewa duffánia [non habeat fiduciam] *Leop Ier* 9/4, 2. *Cor* 7/4.

»dufanie [w kim] pokłádać (a. kłáść)« [szyk zmienny] (3): *RejKup* c5v; *Leop Ps* 145 arg; Fidem suam in aliquo reponere, Dufánie łwe w kim pokłádać. *Mącz* 311d.

Szereg: »śmiałość i dufanie« (1): Miłołciwy pán Iezus aby ijm [swoim zwolennikom] łmiałołci dodał ij duffaniá/ obrocił łie k nim mowiátz *OpecŻyw* 39.

a. *Poleganie na sobie, wiara tylko w siebie i swoje działanie; zarozumiałość, pycha, nadętość; fiducia* *Mącz* (5) : De gradu deijcere, Odyáć komu dobrá mył/ Dufánie y łwiebodę. *Mącz* 147c; Fiducia ac spiritus, Dufánie y nádętość. *Mącz* 408c, 420a.

Wyrażenie: »dufanie sobie, o sobie« (1 : 1): *RejZwierc* 25v *marg*; Co Pháryzeułzowi záłzkodziło. 1. Dufánie łobie. *SkarKaz* 352a *marg*.

c. *W stosunku do rzeczy i abstraktów, poleganie na czymś; fiducia* *Mącz*, *Cn*; *confidentia* *Vulg* [w czym] (8) : Dufania w nie łprawiedliwey obronie zawłze łie wiaruj *BielŻyw* 52; In quo nostra spes sita est, W którím náłzá nádzieyá połožona yełt/ to yełt/ w którým my dufánie mamy. *Mącz* 397c.

Zwrot: »mieć dufanie« [szyk zmienny] (7): o Alexandrze nie podnos łie nad łwoy łtan ani miey dufania w łwieczki czci *BielŻyw* 154; *Leop Prov* 14/32, *Philipp* 3/3, 4; Pecunia qua multum poterant freti, Máyáć dufánie w pieniádzách którých nážbyt mieli. *Mącz* 430b, 316c, 397c.

2. *Pewność, mocne przekonanie o czymś, co się ma stać* (8) :

Zwrot: »mieć dufanie« [w tym: o kim, o czym (6), ze zdaniem dopełnieniowym (6)] [szyk zmienny] (8): Alye mami tho dufanye o przyáłżny ye⁸⁰ Czefarłkyey mczi przeczywko nam. *LibLeg* 11/187, 4/26, 10/114v, 11/174; mam to dufanie że on przez cię vczony będzie godny być náłżego krolełtwa namiałtek. *BielŻyw* 87; *KlerWes* Av; Mam też to dufánie o Krołu Polłkim/ iż on nie przeciwno⁸⁰ poczynać nie będzie przeciw máiełtatowi Cefarłkiemu *BielKron* [332]v, 414.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (1) : Fiducia, Dufánie. *Mącz* 126b.

Synonimy: **1. a.** nadzieja, wiara; **b. a.** buta, butność, chełpliwość, nadętość, pycha; **c.** nadzieja; **2.** bezpieczeństwo, pewność.

Cf **DUFACĆ, DUFALOŚĆ, DUFNOŚĆ, UFANIE**

SB